

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 407

Warszawa, 19 kwietnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjętą przez Senat na 10 posiedzeniu w dniu 18 kwietnia 2024 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Ryszarda Bobera do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Małgorzata Kidawa-Błońska

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 18 kwietnia 2024 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu
pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym
dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Ryszarda Bobera do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji

Art. 1. W ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pełniła funkcję sołtysa przez okres co najmniej 7 lat;”,

b) uchyla się ust. 3;

2) w art. 4 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, wraz z wnioskiem o przyznanie świadczenia wnioskodawca składa pisemne oświadczenie o spełnieniu wymogu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, potwierdzone pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej 3 osoby zamieszkujące w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2024 r. poz. 256) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenie uzupełniające przysługuje osobom uprawnionym, które nie posiadają prawa do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych albo suma tych świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672), zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266), dodatku osłonowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 123), świadczenia ratowniczego z tytułu wysługi lat

w ochotniczej straży pożarnej, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 233), dodatku węglowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1630), dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, o którym mowa w art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, 1693 i 2760), dodatku elektrycznego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, 1785 i 2760), świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073 oraz z 2024 r. poz. ...), świadczenia wspierającego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 i 2760), oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2157,80 zł miesięcznie.”.

Art. 3. W sprawach o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa wszczętych i niezakończonych prawomocnie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 1) świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przyznaje się osobie, która spełnia warunki określone w art. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 2) do wniosków o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa stosuje się art. 4 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Zmiana wysokości świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, które zostało przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobie pobierającej świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, w związku z art. 2 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, następuje z urzędu. Decyzję w tej sprawie wydaje się w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Asumptem do podjęcia prac nad nowelizacją ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073), dalej także jako „ustawa o świadczeniu dla sołtysa”, stała się petycja wniesiona do Senatu przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów (P11-04/23). Petytor wskazuje na potrzebę modyfikacji przepisów tej ustawy, gdyż jej literalne stosowanie spowodowało nieprzyznanie świadczeń znacznej grupie sołtysów, w tym takim, którzy pełnili funkcję sołtysa przez dwie kadencje, lecz nie spełnili wymogu pełnienia tej funkcji przez 8 lat. Praktyka stosowania regulacji prawnych dotyczących wyborów na sołtysa była taka, iż gminy często w sposób nieuprawniony ogłaszały wybory na nową kadencję o kilka dni wcześniej i skracaly formalnie sołtysom okres sprawowania funkcji, tym samym pozbawiając niektóre osoby prawa do świadczenia pieniężnego ze względu na niespełnienie wymogu 8 lat pełnienia funkcji sołtysa.

Ponadto autorzy petycji postulują uchylenie przepisów, które pozbawiają prawa do świadczenia pieniężnego sołtysów seniorów pełniących funkcję wyłącznie przed 1990 r., mimo że podobnie jak ich następcy otrzymali mandat mieszkańców w wyborach bezpośrednich i demokratycznych, a dodatkowo pracowali na rzecz społeczności w trudniejszych warunkach niż obecne. W opinii wnoszących petycję, takie traktowanie sołtysów seniorów jest szczególnie niesprawiedliwe.

Projekt nowelizacji ma także na celu, po pierwsze: ułatwienie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy ustalenie okresu pełnienia funkcji sołtysa następuje na podstawie pisemnego oświadczenia wnioskodawcy potwierdzonego pisemnymi oświadczeniami. Nowelizacja przewiduje obowiązek uzyskania pisemnych oświadczeń od 3 osób zamieszkujących w sołectwie w czasie, gdy wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa (obowiązująca ustawa wymaga uzyskania tych oświadczeń od 5 osób). Po drugie: wprowadzenie zmian dotyczących sołtysów uprawnionych do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz pobierających świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, na skutek których świadczenie pobierane z tytułu pełnienia funkcji sołtysa nie będzie powodowało obniżenia świadczenia uzupełniającego.

Autorzy projektu zdecydowali o wprowadzeniu zmian w ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz w ustawie z dnia 31 lipca

2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji jednym aktem nowelizującym dostrzegając niewątpliwe związki tematyczne pomiędzy zmienianymi ustawami (§ 92 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej) oraz mając na względzie konieczność wyeliminowania regulacji prawnej niekorzystnej dla sołtysów uprawnionych zarówno do świadczenia pieniężnego i świadczenia uzupełniającego. Jednocześnie, z powodów wskazanych powyżej, przyjęto ustawę o świadczeniu dla sołtysa jako wiodący akt prawny podlegający nowelizacji.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Ustawa o świadczeniu dla sołtysa umożliwiła od dnia 1 lipca 2023 r. ubieganie się o świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł przez osoby, które spełniły łącznie następujące warunki:

- 1) pełniły funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 8 lat (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- 2) osiągnęły wiek: w przypadku kobiet – 60 lat, w przypadku mężczyzn – 65 lat (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy);
- 3) nie były skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa (art. 2 ust. 4 ustawy).

Przy ustalaniu okresu pełnienia funkcji sołtysa nie jest wymagane zachowanie ciągłości pełnienia tej funkcji (art. 2 ust. 2 ustawy). Ponadto do okresu pełnienia funkcji sołtysa, który warunkuje przyznanie prawa do świadczenia pieniężnego, wlicza się również okres pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jeżeli osoba ta następnie pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 2 ust. 3 ustawy).

Projekt zmierza do poszerzenia kręgu beneficjentów ustawy o świadczeniu dla sołtysa poprzez modyfikację przesłanek, od spełnienia których uzależnione jest prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Po pierwsze: uniezależnia możliwość uzyskania świadczenia od pełnienia funkcji sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – tym samym prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne uzyskają sołtysi, którzy pełnili tę funkcję przed 27 maja 1990 r. tj. przed wejściem

w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (pierwotnie o samorządzie terytorialnym). Po drugie: skróceniu ulega wymagana liczba lat pełnienia funkcji sołtysa uprawniająca do uzyskania świadczenia pieniężnego – z 8 do 7 lat. Po trzecie: rezygnuje z przesłanki kadencyjności, która prowadziła do faktycznego zróżnicowania wymagań, które muszą spełnić osoby ubiegające się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, ze względu na znacznie zróżnicowaną długość kadencji w poszczególnych sołectwach.

Świadczenie pieniężne podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 marca (art. 7 ust. 1 ustawy). W związku z treścią komunikatu Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wysokość zwaloryzowanego świadczenia pieniężnego w roku 2024 wynosi 336,36 zł (M.P. z 16 lutego 2024 r. poz. 129). Beneficjenci tego świadczenia, po wejściu w życie projektowanej ustawy, uzyskają zatem świadczenie dodatkowo powiększone o wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 ust. 3 ustawy).

Ponadto analizując prawidłowość i skuteczność stosowania przepisów ustawy dostrzeżono konieczność wprowadzenia zmian ułatwiających przeprowadzenie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie dysponował danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa, tym samym konieczne było uzyskanie oświadczeń potwierdzających tą okoliczność od 5 osób zamieszkujących w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa. Upływ czasu wpływający na ilość świadków mogących potwierdzić okres pełnienia funkcji przez sołtysa skłania do zmiany tej regulacji prawnej.

Jednocześnie dodano przepis przejściowy (art. 3), który stanowi podstawę prawną do rozpatrzenia wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, złożonych przez sołtysów przed dniem wejścia w życie tej ustawy, w oparciu o nowe kryteria ustawowe, zarówno w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa jak i sposobu dokumentowania tego okresu.

Analizując wpływ ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa na inne regulacje prawne dostrzeżono konieczność pochylenia się nad sytuacją sołtysów, którzy są uprawnieni zarówno do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa jak i do świadczenia uzupełniającego przyznawanego na podstawie ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. poz. 256). Świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa jest finansowane z budżetu

państwa i osobom uprawnionym jednocześnie do tego świadczenia oraz do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, w obecnym stanie prawnym pomniejszana jest wysokość świadczenia uzupełniającego o kwotę świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Taki skutek nie był zamiarem ustawodawcy podczas prac nad ustawą o świadczeniu dla sołtysa. Projekt przewiduje zatem wyłączenie świadczenia pieniężnego uzyskiwanego na podstawie ustawy o świadczeniu dla sołtysa ze świadczeń finansowanych ze środków publicznych, które obniżają wysokość świadczenia uzupełniającego. W tym celu dokonano zmiany w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Ponadto wprowadzono przepis przejściowy (art. 4) stanowiący podstawę do wypłacania świadczenia uzupełniającego w wysokości nie pomniejszonej osobom, którym zostało przyznane to świadczenie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a pobierają one świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostały zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji zostały przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu: ustawa o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Krzysztof Kwiatkowski Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Renata Bronowska, główny legislator, tel. 22 694 95 60 <u>w zakresie OSR:</u> Katarzyna Majewska, główny ekspert, tel. 22 694 92 59	Data sporządzenia: 19 kwietnia 2024 r. Źródło: petycja Nr druku: 59, 59 S, 59 X
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Do Senatu wpłynęła petycja (P11-04/23) wniesiona przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów, zawierająca postulat podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do nowelizacji ustawy z dnia 26 maja 2023 r. *o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa* w celu przyznania powyższego świadczenia osobom, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 7 lat, a także osobom, które pełniły tę funkcję wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*.

W obowiązującym stanie prawnym świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przysługuje osobie, która osiągnęła wiek: 60 lat – w przypadku kobiet i 65 lat – w przypadku mężczyzn, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa oraz pełniła funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 8 lat. Ustawa przewiduje również możliwość wliczenia do powyższego okresu, okresów pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*, jeżeli osoba ta następnie pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ww. ustawy.

Takie określenie przesłanek, od spełnienia których uzależnione jest prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, powoduje, że świadczenia nie otrzymują osoby, które pełniły funkcję sołtysa przez okres dwóch kadencji, lecz krócej niż 8 lat. „Praktyka stosowania regulacji prawnych dotyczących wyborów na sołtysa była taka, iż gminy często w sposób nieuprawniony ogłaszały wybory na nową kadencję o kilka dni wcześniej i skracaly formalnie sołtysom okres sprawowania funkcji, tym samym pozbawiając niektóre osoby prawa do świadczenia pieniężnego ze względu na niespełnienie wymogu 8 lat pełnienia funkcji sołtysa”¹.

Kolejną grupą osób otrzymujących odmowę przyznania świadczenia są osoby, które spełniają kryterium pełnienia funkcji sołtysa przez okres dwóch kadencji i 8 lat, ale funkcję tę pełniły przed 1990 r., a więc wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*.

Według informacji przedstawionych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, decyzję odmowną w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa otrzymało 1 208 osób, które pełniły tę funkcję przez dwie kadencje, ale krócej niż 8 lat, oraz 1 246 osób, które pełniły funkcję sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (dane za III–IV kwartał 2023 r.)².

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomendowanym rozwiązaniem jest nowelizacja ustawy *o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa* w celu przyznania prawa do świadczenia pieniężnego osobom, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej przez 7 lat. Prawo do świadczenia uzyskają również osoby, które pełniły funkcję sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*. Projektowana ustawa umożliwi pozytywne rozpatrzenie wniosków złożonych przed dniem jej wejścia w życie przez sołtysów, którzy spełniają nowe wymagania ustawowe w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa.

Ponadto projektowana regulacja przewiduje, że w przypadku gdy właściwy organ nie dysponuje danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa – wraz z wnioskiem o przyznanie świadczenia wnioskodawca składa pisemne oświadczenie o spełnieniu wymogu dot. długości pełnienia funkcji potwierdzone pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej 3 osoby zamieszkujące w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił w nim funkcję

¹ Uzasadnienie do projektu ustawy

² Pismo KRUS z dnia 9 kwietnia 2024 r., nr 0000-OP.021.12.2024

sołtysa. Omawiane rozwiązanie będzie miało zastosowanie do wniosków o przyznanie świadczenia złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Regulacja zakłada także wyłączenie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z katalogu świadczeń pomniejszających wysokość świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Oczekiwanym efektem regulacji będzie wyeliminowanie niesprawiedliwości wynikającej z pozbawienia prawa do świadczenia pieniężnego sołtysów seniorów pełniących funkcję wyłącznie przed 1990 r., mimo że podobnie jak ich następcy otrzymali mandat mieszkańców w wyborach bezpośrednich i demokratycznych, a dodatkowo pracowali na rzecz społeczności w trudniejszych warunkach niż obecne, a także sołtysów, których kadencja ze względu na niezależne od nich działania gminy nie trwała pełnych 4 lat.			
3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?			
Ze względu na specyfikę problemu dokonanie porównania międzynarodowego jest niecelowe.			
4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej 7 lat, krócej niż 8 lat	Brak danych dot. liczebności tej grupy. Powyższą wielkość można jednak przybliżyć liczbą wydanych decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z niespełnianiem omawianego kryterium, która wynosi 1 208.	KRUS ³ (dane za III–IV kwartał 2023 r.)	Przyznanie prawa do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa
Osoby, które spełniają kryterium pełnienia funkcji sołtysa przez okres co najmniej 7 lat, ale pełniły tę funkcję wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. <i>o samorządzie gminnym</i> .	Brak danych dot. liczebności tej grupy. Powyższą wielkość można jednak przybliżyć liczbą wydanych decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z niespełnianiem omawianego kryterium, która wynosi 1 246.		
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego			Rozpatrywanie większej liczby wniosków i wypłata większej liczby świadczeń.
5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.			
Projekt ustawy w dniu 26 marca 2024 r. został przesłany do zaopiniowania Ministrowi Finansów, Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Głównemu Urzędowi Statystycznemu, Krajowej Radzie Regionalnych Izb Obrachunkowych, Krajowej Radzie Izb Rolniczych, Krajowemu Stowarzyszeniu Sołtysów, Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Śląskiemu Związkowi Gmin i Powiatów, Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związkowi Gmin Wiejskich RP, Związkowi Miast Polskich, Związkowi Powiatów Polskich, Związkowi Polskich Samorządów, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Termin nadsyłania opinii ustalono na dzień 12 kwietnia 2024 r.			

³ Ibidem

W opinii **Ministra Finansów** „nie znajduje uzasadnienia rozszerzanie aktualnie obowiązującej ustawy”. Minister proponuje zaniechanie prac nad przedstawionym projektem, gdyż zaproponowane zmiany mogą powodować roszczenia kolejnych grup osób, które pełniły funkcję sołtysa przez okres inny niż wskazany w projektowanej ustawie.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie zgłasza uwag w zakresie swojej właściwości.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego postuluje dodanie do projektu przepisu zmieniającego brzmienie art. 2 ust. 2 ustawy *o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji* – w celu uniknięcia pomniejszania wysokości tego świadczenia o kwotę pobieranego świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa.

W opinii **Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów** „[p]roponowane zmiany mają charakter prospołeczny” oraz „wychodzą naprzeciw uzasadnionym oczekiwaniom i potrzebom tej grupy zawodowej”.

Rzecznik Praw Obywatelskich pozytywnie ocenia projekt ustawy.

Główny Urząd Statystyczny, Regionalne Izby Obrachunkowe, Śląski Związek Gmin i Powiatów oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zgłaszają uwag do projektu.

Na wspólnym posiedzeniu w dniu 17 kwietnia 2024 r. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisja Ustawodawcza rozpatrzyły projekt i wniosły do niego poprawki polegające na:

- rezygnacji z wymogu pełnienia funkcji sołtysa przez co najmniej 2 kadencje, pozostawiając jedynie wymóg odpowiedniej liczby lat;
- zmniejszeniu do 3 liczby osób zamieszkujących w danym sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa, których pisemne oświadczenia są wymagane w przypadku, gdy właściwy organ nie dysponuje danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa, a także dodaniu przepisu przejściowego, zgodnie z którym tę regulację stosuje się do wniosków o przyznanie świadczenia złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy;
- zmianie terminu wejścia w życie projektowanych przepisów.

Podczas drugiego czytania zgłoszono poprawki mające na celu wyłączenie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z katalogu świadczeń pomniejszających wysokość świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (uwzględniając tym samym postulat KRUS) oraz uzupełnienie przepisu przejściowego w sposób umożliwiający pozytywne rozpatrzenie wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy przez sołtysów, którzy spełniają nowe wymagania ustawowe w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa.

Senat uchwalił projekt w brzmieniu wynikającym ze zgłoszonych poprawek.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania:	Budżet państwa.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana regulacja zakłada rozszerzenie katalogu beneficjentów świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, a więc wypłatę świadczenia większej liczbie osób. W związku z tym, że świadczenie wraz z kosztami jego obsługi (zgodnie z art. 9 ustawy <i>o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa</i>) jest finansowane z budżetu państwa, projektowane rozwiązania spowodują wzrost wydatków budżetu państwa z tego tytułu. Ponadto, w myśl art. 5 ust. 2 ww. ustawy, świadczenie przyznaje w drodze decyzji i wypłaca Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zatem projektowana regulacja będzie miała również wpływ na przepływ środków między budżetem państwa a KRUS, a następnie między KRUS i beneficjentami.

Kwota wzrostu wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczenia dodatkowym beneficjentom będzie pochodną liczby uprawnionych do świadczenia wg nowych kryteriów oraz wysokości świadczenia w danym roku. Od dnia 1 marca 2024 r. wysokość świadczenia wynosi 336,36 zł. Wysokość świadczenia podlega corocznej waloryzacji, więc w kolejnych latach będzie uzależniona od średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem.

Kluczową kwestią przy oszacowaniu ww. wzrostu wydatków jest określenie liczebności dodatkowej grupy osób, które uzyskają uprawnienie do świadczenia. Ze względu na brak wiarygodnych i udokumentowanych statystyk dot. tej grupy osób, precyzyjne określenie powyższej wielkości wymagałoby pozyskania odpowiednich danych ze wszystkich gmin/sołectw w Polsce lub przeprowadzenia badania statystycznego na reprezentatywnej próbie gmin/sołectw. To z kolei wiązałoby się z obciążeniem tych podmiotów i poniesieniem kosztów, które w świetle zasady proporcjonalności wynikającej z *Wytocznych do przeprowadzania oceny wpływu (...)*⁴ wydają się nieuzasadnione i niewspółmierne do osiągniętych korzyści informacyjnych.

W celu przybliżenia rzędu wielkości wydatków budżetu państwa z powyższego tytułu, liczbę „nowych” beneficjentów ustawy można odnieść do liczby decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa ze względu na niespełnianie obecnych przesłanek ustawowych.

Tabela 1. Decyzje odmowne w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa

Liczba decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa:	(za III-IV kwartał 2023 r.)
w związku z pełnieniem funkcji przez dwie kadencje, jednak krócej niż 8 lat	1 208
w związku z pełnieniem funkcji sołtysa wyłącznie na podst. przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym	1 246
RAZEM	2 454

Źródło: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego⁵.

Według stanu na dzień 1 grudnia 2023 r. decyzję odmowną w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z pełnieniem funkcji przez dwie kadencje, jednak krócej niż 8 lat, oraz w związku z pełnieniem funkcji sołtysa wyłącznie na podst. przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym otrzymało łącznie **2 454 osób**, co stanowi około 8% ogólnej liczby przyznanych świadczeń z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (wg stanu na styczeń 2024 r. łącznie przyznano 31 457 świadczeń⁶).

Powyższa liczba z jednej strony uwzględnia osoby, które nie będą spełniać również nowych przesłanek ustawowych do otrzymania świadczenia, zaś z drugiej strony może być niedoszacowana, ponieważ część osób, wiedząc, że nie spełnia dotychczasowych kryteriów w ogóle nie wystąpiła z wnioskiem o przyznanie świadczenia.

Zakładając, że liczba dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia wyniesie **około 3 tys.** (podejście konserwatywne), wydatki budżetu państwa z tytułu wypłaty omawianych świadczeń wzrosną o **około 12 mln zł**. Wzrost liczby uprawnionych do świadczenia o każde 1 000 osób spowoduje wzrost wydatków z tego tytułu o kolejne 4 mln zł. Wysokość wzrostu wydatków budżetu państwa w zależności od przyjętej liczby uprawnionych do świadczenia przedstawia poniższa tabela:

⁴ Wytoczne do przeprowadzania oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego wydane przez Radę Ministrów zgodnie z § 24 ust. 3 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów*

⁵ KRUS, op. cit.

⁶ KRUS, *Informacja o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego rolników. Styczeń 2024 rok*, str. 5

Tabela 2. Analiza wrażliwości wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczenia w zależności od liczby uprawnionych <table><tr><td>Zakładana liczba dodatkowych beneficjentów świadczenia</td><td>2 000</td><td>3 000</td><td>4 000</td></tr><tr><td>Roczne skutki finansowe w warunkach 2024 r.</td><td>około 8 mln zł</td><td>około 12 mln zł</td><td>około 16 mln zł</td></tr></table> Źródło: Obliczenia własne. Dodatkowo całkowita kwota wzrostu wydatków budżetu państwa wynikających z projektowanej regulacji będzie uwzględniać ewentualny <u>wzrost kosztów obsługi świadczenia oraz koszt modyfikacji systemów informatycznych</u>. Można przypuszczać, że z uwagi na stosunkowo niewielką liczbę dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia (w porównaniu do zakładanych 40 tys. osób uprawnionych do świadczenia na dotychczasowych zasadach) oraz niewielkie modyfikacje zasad przyznawania świadczenia, koszty administracyjne i pracochłonność wynikająca z przyrostu zadań nie będą znaczące – w szczególności uwzględniając przeciętne rozłożenie tego obciążenia na poszczególne oddziały KRUS. Dla porównania koszty obsługi świadczenia, uwzględniające m.in. koszt modyfikacji systemów informatycznych, na etapie projektowania ustawy <i>o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa</i> oszacowano na poziomie 2,5% kwoty świadczenia⁷. Ponadto, według informacji przedstawionej przez KRUS w piśmie z dnia 9 kwietnia 2024 r. nr 0000-OP.021.12.2024, Kasa posiada zabezpieczone środki finansowe pozwalające na realizację w 2024 r. modyfikacji systemów informatycznych Workflow i FARMER w przypadku wejścia w życie projektowanych zmian.				Zakładana liczba dodatkowych beneficjentów świadczenia	2 000	3 000	4 000	Roczne skutki finansowe w warunkach 2024 r.	około 8 mln zł	około 12 mln zł	około 16 mln zł
Zakładana liczba dodatkowych beneficjentów świadczenia	2 000	3 000	4 000								
Roczne skutki finansowe w warunkach 2024 r.	około 8 mln zł	około 12 mln zł	około 16 mln zł								

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2024 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw , w tym klasyfikowanych w sektorze mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Projektowana ustawa nie będzie miała również wpływu w sposób systemowy na obywateli i gospodarstwa domowe. Projektowane rozwiązania <u>pozytywnie</u> wpłyną na wąską grupę obywateli, którzy spełniają nowe przesłanki do uzyskania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Szacunki potencjalnych skutków finansowych projektowanej regulacji przedstawiono w pkt 6 OSR.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

⁷ Ocena Skutków Regulacji do rządowego projektu ustawy *o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa* (druk sejmowy nr 3128, IX kadencja Sejmu)

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
<u>Komentarz:</u>			
9. Wpływ na rynek pracy.			
Brak wpływu.			
10. Wpływ na pozostałe obszary.			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu		Brak wpływu.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Projektowana regulacja powinna podlegać ewaluacji w zakresie weryfikacji liczby osób uprawnionych do świadczenia według nowych kryteriów. Z uwagi na bieżącą dostępność danych dot. liczby przyznanych świadczeń pieniężnych z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, publikowanych w comiesięcznej informacji KRUS, ewaluacji można dokonać nawet po roku od wejścia w życie projektowanych zmian.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).			
Brak.			

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-4P. Ods. 108. 5. 2024

Data wpływu 25. 04. 2024

BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI
KANCELARII SEJMU

Warszawa, 24 kwietnia 2024 r.

BEOS-WPEiM-924/24

SEKRETARIAT ZŁOY SZEFARZ

L.dz. DS. 1120. 165. 2024 (2)

Data wpływu 25. 04. 2024

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Ryszard Bober)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przewidziana w projekcie ustawy nowelizacja ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa¹ polega na skróceniu okresu pełnienia funkcji sołtysa, który uprawnia do świadczenia pieniężnego, a także na uproszczeniu wymogów dowodowych.

Proponowana nowelizacja ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji² polega na pominięciu świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przy ustalaniu spełnienia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia uzupełniającego.

Projekt zawiera przepisy przejściowe. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii objętych zakresem projektu ustawy.

¹ Dz. U. poz. 1073.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 256.

SEKRETARIAT ZŁOY SZEFARZ

25. 04. 2024

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu ustawy pozostają poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

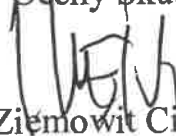
4. Konkluzje

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sędziego oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Autor:

Bartosz Pawłowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-UR.020.108.6.2024

Data wpływu 25. 04. 2024

BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI
KANCELARII SEJMU

Warszawa, 24 kwietnia 2024 r.

BEOS-WPEiM-925/24

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Ryszard Bober) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Przewidziana w projekcie ustawy nowelizacja ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa¹ polega na skróceniu okresu pełnienia funkcji sołtysa, który uprawnia do świadczenia pieniężnego, a także na uproszczeniu wymogów dowodowych.

Proponowana nowelizacja ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji² polega na pominięciu świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przy ustalaniu spełnienia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia uzupełniającego.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Bartosz Pawłowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak

¹ Dz. U. poz. 1073.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 256.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFAYG

L.dz. DS.1120.165.2024

25.04.2024

Warszawa, 8 maja 2024 r.

BEOS-WPWOSR-926/24

Pan Minister

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT Z-GY SZEFA KS

L.dz. DS. 1700.55.2024

Data wpływu 10.05.2024

Ocena skutków regulacji
zawartej w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy
o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa
oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do
samodzielnej egzystencji
(przed nadaniem numeru druku)¹

I. Jaki problem jest rozwiązywany?

Przewidziana w projekcie ustawy nowelizacja ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa² polega na skróceniu okresu pełnienia funkcji sołtysa, który uprawnia do świadczenia pieniężnego, a także na uproszczeniu wymogów dowodowych.

Ponadto proponowana nowelizacja ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji³ polega na pominięciu wartości świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przy ustalaniu spełnienia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia uzupełniającego.

Projektodawca wskazuje, że niniejszy projekt powstał w wyniku prac podjętych przez Senat nad petycją wniesioną przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów (PI 1-04/23), w której wnoszący petycję wskazywał na potrzebę modyfikacji przepisów

¹ Projekt ustawy znajduje się w wykazie projektów wniesionych, którym nie został nadany jeszcze numer druku sejmowego. Numer w wykazie: SH-020-104(2)/24. Przedstawiciel wnioskodawcy: sen. Ryszard Bober.

² Dz. U. poz. 1073.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 256.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.102.9.2024

Data wpływu 10.05.2024

ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (dalej powoływanej także jako ustawa o świadczeniu dla sołtysa), gdyż jej literalne stosowanie spowodowało nieprzyznanie świadczeń znacznej grupie sołtysów, w tym takim, którzy pełnili funkcję sołtysa przez dwie kadencje, lecz nie spełnili wymogu pełnienia tej funkcji przez 8 lat.

Projekt ustawy ma także na celu ułatwienie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy ustalenie okresu pełnienia funkcji sołtysa następuje na podstawie pisemnego oświadczenia wnioskodawcy potwierdzonego pisemnymi oświadczeniami. Nowelizacja przewiduje obowiązek uzyskania pisemnych oświadczeń od 3 osób zamieszkujących w sołectwie w czasie, gdy wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa oraz wprowadzenie zmian dotyczących sołtysów uprawnionych do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz pobierających świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, dzięki czemu świadczenie pobierane z tytułu pełnienia funkcji sołtysa nie będzie powodowało obniżenia świadczenia uzupełniającego.

II. Rekomendowane rozwiązanie (w tym planowane narzędzia interwencji) i oczekiwany efekt

Projekt zakłada nowelizację art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, w celu przyznania prawa do świadczenia pieniężnego osobom, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej przez 7 lat (dotychczas wymagana liczba lat wynosi 8 oraz dwie kadencje). Rezygnacja z przesłanki kadencji jest podyktowana, jak wskazano w uzasadnieniu, „znacznie zróżnicowaną” długością kadencji w poszczególnych sołectwach.

Zgodnie z projektem, prawo do świadczenia uzyskają również osoby, które pełniły funkcję sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, t.j. przed dniem 28 maja 1990 r. (uchylenie art. 2 ust. 3, który przewiduje, że do okresu uprawniającego do nabycia prawa do świadczenia wlicza się również okres pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jeżeli osoba ta następnie

pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). W ten sposób uprawnieni do dodatku będą również sołtysi, którzy po 1990 r. nie sprawowali już tej funkcji.

Ponadto omawiana regulacja przewiduje ułatwienie postępowania dowodowego poprzez zmianę art. 4 ust. 5 ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, w taki sposób, by w przypadku gdy właściwy organ nie dysponuje danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa – wraz z wnioskiem o przyznanie świadczenia wnioskodawca składać będzie pisemne oświadczenie o spełnieniu wymogu dot. długości pełnienia funkcji potwierdzone pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej 3 osoby zamieszkujące w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa (dotychczas wymagane jest oświadczenie 5 osób, ale ze względu na upływ czasu wpływający na liczbę świadków, projektodawca proponuje zmniejszenie tej liczby). Rozwiązanie to będzie miało zastosowanie do wniosków o przyznanie świadczenia złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy (projektowany art. 3 ustawy zmieniającej).

Regulacja zakłada także, w projektowanym art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, wyłączenie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z katalogu świadczeń pomniejszających wysokość świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji⁴.

Nadmienić należy, że projekt ustawy był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej⁵. Omawiany projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu⁶.

⁴ Należy zaznaczyć, że świadczenie przysługuje w wysokości 336,36 zł miesięcznie (kwota podana zgodnie z komunikatem Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 15 lutego 2024 r., M.P. poz. 129).

⁵ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Ryszard Bober)*, opinia z 24 kwietnia 2024 r., BEOS-WOSR/WPEiM-924/24.

⁶ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób*

III. Jak problem został rozwiązany w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE?

Proponowane zmiany zawarte w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wynikają ze specyfiki funkcjonowania polskich samorządów lokalnych, a także są konsekwencją uwarunkowań o charakterze wewnątrz krajowym. Z tego względu nie ma potrzeby przeprowadzania analizy porównawczej z rozwiązaniami stosowanymi w innych krajach.

IV. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Punktem odniesienia dla obszaru normowania projektowanej ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa są osoby, które uzyskają prawo do świadczenia pieniężnego w związku z proponowanymi zmianami w warunkach określających dostęp do tego świadczenia. Według stanu na dzień 1 grudnia 2023 r. decyzję odmowną w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z pełnieniem funkcji przez dwie kadencje, jednak krócej niż 8 lat, oraz w związku z pełnieniem funkcji sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym otrzymało łącznie 2 454 osób⁷. Można także przypuszczać, że jest grupa osób, która na chwilę obecną nie złożyła wniosku o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, gdyż osoby te są świadome, że nie spełniają obecnie obowiązujących ustawowych warunków dostępu do tego świadczenia, ale wraz ze zmianą sytuacji prawnej o takie świadczenie mogą wystąpić.

niezdolnych do samodzielnej egzystencji (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Ryszard Bober) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu, opinia z 24 kwietnia 2024 r., BEOS-WOSR/WPEiM-925/24.

⁷ Zob. Ocena Skutków Regulacji do projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, str. 4.

[https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-020-104_2-2024/\\$file/10-020-104_2-2024.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-020-104_2-2024/$file/10-020-104_2-2024.pdf)

Projekt będzie oddziaływał także na KRUS z uwagi na konieczność rozpatrywania większej liczby wniosków i wypłaty większej liczby świadczeń.

V. Informacje o zakresie, czasie trwania i wynikach konsultacji

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostały zamieszczone na stronie internetowej Senatu⁸. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji zostały przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. W OSR wskazano podmioty, którym przesłano projekt do zaopiniowania⁹ oraz podmioty, które udzieliły odpowiedzi (zob. odpowiedź Ministra Finansów, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Rzecznika Praw Obywatelskich).

Zgodnie z informacjami z Systemu Informacyjnego Sejmu, w dniu 26 kwietnia 2024 r. Marszałek Sejmu skierował projekt do konsultacji (SN, PG). Tego samego dnia projekt został skierowany do opinii organizacji samorządowych.

VI. Wpływ na sektor finansów publicznych

Proponowana zmiana może wpływać na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa. Projekt spowoduje poszerzenie grupy osób uprawnionych do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, co spowoduje konieczność wypłaty tego świadczenia dla większej liczby osób niż to wynika z obowiązujących regulacji. Kwota wzrostu wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczenia dodatkowym beneficjentom będzie pochodną liczby uprawnionych do świadczenia według nowych kryteriów oraz wysokości świadczenia w danym roku – od 1 marca

⁸ <https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/inicjatywy-ustawodawcze/inicjatywa,244.html> [dostęp dnia 29 kwietnia 2024 r.].

⁹ Projekt przesłano do zaopiniowania: Ministrowi Finansów, Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Głównemu Urzędowi Statystycznemu, Krajowej Radzie Regionalnych Izb Obrachunkowych, Krajowej Radzie Izb Rolniczych, Krajowemu Stowarzyszeniu Sołtysów, Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Śląskiemu Związkowi Gmin i Powiatów, Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związkowi Gmin Wiejskich RP, Związkowi Miast Polskich, Związkowi Powiatów Polskich, Związkowi Polskich Samorządów, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

2024 r. wysokość świadczenia wynosi 336,36 zł¹⁰. Tak jak wskazują wnioskodawcy, jeśli liczbę dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia założyć na 3 tys. osób to wydatki budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczeń wzrosną o ok. 12 mln zł rocznie (w warunkach 2024 r.). Natomiast wzrost liczby uprawnionych do świadczenia o każde 1000 osób będzie powodować wzrost wydatków z tego tytułu o kolejne 4 mln zł.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa¹¹, świadczenie wraz z kosztami jego obsługi jest finansowane z budżetu państwa. Z kolei na mocy art. 5 ust. 2 świadczenie przyznaje w drodze decyzji i wypłaca Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. W art. 12 ustawy określono maksymalny limit wydatków budżetu państwa związanych ze świadczeniem w latach 2023-2032. Na rok 2024 limit ten ustalono w wysokości 162 852 tys. zł, z tego koszt wydatków na świadczenia z tytułu pełnienia funkcji sołtysa – 158 880 tys. zł oraz koszty obsługi wypłaty świadczeń z tytułu pełnienia funkcji sołtysa – 3 972 tys. zł¹². Szacując powyższe kwoty przyjęto założenie wypłaty świadczenia przez cały rok dla 40 tys. osób w zwaloryzowanej kwocie 331 zł¹³, tj. o 31 zł wyższej niż w 2023 r. W rzeczywistości wysokość świadczenia wzrosła dopiero od 1 marca 2024 r. o 36,36 zł i wynosi 336,36 zł.

Z dostępnej dokumentacji budżetowej wynika, że do ustawy budżetowej na rok 2024 przyjęto następujące założenia oraz limity wydatków:

- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wypłaci przeciętnie miesięcznie 40 000 świadczeń pieniężnych z tytułu pełnienia funkcji sołtysa;
- w ramach kwoty wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 72 budżetu państwa *Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego* w rozdz. 75313 *Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi*

¹⁰ Zob. Komunikat Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 15 lutego 2024 r. w sprawie kwoty świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Monitor Polski z 2024 r., poz. 129).

¹¹ Dz. U. poz. 1073.

¹² Zob. Ocena Skutków Regulacji do projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (druk nr 3128, IX kadencja Sejmu), str. 2.

¹³ W kalkulacji uwzględniono wypłatę świadczenia w zwaloryzowanej wysokości przez 12 miesięcy w roku budżetowym, natomiast zgodnie z obowiązującym przepisem art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa świadczenie podlega corocznej waloryzacji od 1 marca.

- Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego* ujęto kwotę 158 800 tys. zł na świadczenia pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa;
- w ramach kwoty wydatków (24 430 tys. zł) na dotację z budżetu państwa stanowiącą zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w części 72 budżetu państwa *Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego* w rozdz. 75313 *Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego* ujęto koszty obsługi świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, przy czym kwota dotacji ujęta w planie obejmuje koszty obsługi wszystkich świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty KRUS¹⁴.

Według stanu na styczeń 2024 r. łącznie przyznano 31 457 świadczeń¹⁵, co jest wielkością znacznie niższą w porównaniu do zakładanych 40 tys. osób uprawnionych do świadczenia na dotychczasowych zasadach. To czy koszty wypłaty świadczeń pieniężnych z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z poszerzeniem grupy uprawnionych do świadczenia mogłyby zostać pokryte w ramach obowiązujących limitów wydatków na rok 2024 uzależnione będzie jednak także od przyrostu liczby osób uprawnionych do poboru świadczenia w trakcie roku budżetowego w związku ze spełnianiem warunków dostępu do świadczenia przez kolejne osoby, zwłaszcza w kontekście kryterium wieku.

Należy zgodzić się ze stwierdzeniem wnioskodawców, że z uwagi na stosunkowo niewielką liczbę dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia oraz niewielkie modyfikacje zasad przyznawania świadczenia, koszty administracyjne i pracochłonność wynikająca z przyrostu zadań nie będą znaczące dla KRUS. Zgodnie z przedstawioną informacją, KRUS posiada zabezpieczone środki finansowe pozwalające na realizację w 2024 r. modyfikacji systemów informatycznych w przypadku wejścia w życie projektowanych zmian.

¹⁴ Zob. Plan rzeczowo – finansowy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na 2024 rok, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Warszawa, grudzień 2023 rok, s. 8 i 23 oraz załącznik nr 2, a także ustawa budżetowa na rok 2024, Dz. U. z 2024 r., poz. 122.

¹⁵ Zob. Ocena Skutków Regulacji do projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, str. 4.

VII. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Projekt nie wpływa na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców. Projektowane przepisy mogą wpływać na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, gdyż w związku z rozszerzeniem uprawnień do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa wzrosną przychody tych osób, które spełniać będą zmienione warunki dostępu do tego świadczenia.

VIII. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Wejście w życie opiniowanego projektu nie spowoduje zmiany obciążeń regulacyjnych.

IX. Wpływ na rynek pracy

Wejście w życie projektowanych przepisów nie będzie miało wpływu na rynek pracy z uwagi na charakter zaproponowanych zmian.

X. Wpływ na pozostałe obszary

Objęcie uprawnieniem do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa tej grupy osób, która czuje się pokrzywdzona obowiązującymi warunkami dostępu do tego świadczenia może mieć pozytywny wpływ na funkcjonowanie samorządu lokalnego poprzez zwiększenie zaangażowania osób pełniących funkcję sołtysa w działania na rzecz lokalnych społeczności.

XI. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projekt przewiduje, iż ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

XII. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

W treści projektowanych przepisów ani w uzasadnieniu projektu projektodawca nie wskazuje, aby planowana była ewaluacja projektu.

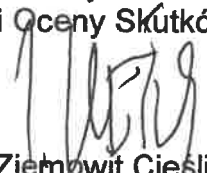
Autorzy:

Joanna M. Karolczak (pkt I, II, V, VIII, XI, XII)
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Monika Korolewska (pkt IV, VI, VII, IX, X)
specjalista ds. finansów publicznych
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Natalia Firlej (pkt III)
specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 8 maja 2024 r.

BSA II.022.28.2024

DS. 1804.206.2024
14.05.2024

Pan
Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 26 kwietnia 2024 r., SPS-WP.020.108.7.2024, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r. poz. 1093), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, uprzejmie informuję, że **senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sędziego oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji** nie podlega opiniowaniu.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-WP.020.108.10.2024

Data wpływu 15.05.2024 r.